

Verslag: Culturele uitstap naar Brugge op 26/08/22

Om 9.08 stapten we op de trein met 35 deelnemers.

Het weer was perfect met een aangename temperatuur, er heerste al direct een vrolijke sfeer.

In Brugge aangekomen wandelden we vanaf het station via de Begijnenvest naar het Begijnhof toe. Aan het Minnewater aangekomen vlak voor de ingang van het Begijnhof hadden we onze eerste stop met de legende van de zwanen.

Vroeger was het houden van zwanen een voorrecht voor sommige steden en het stamt al uit de tijd van de Romeinen. Omstreeks 390 voor Christus belegerde een Gallische stam, de Semonen de stad Rome. 's Nachts slopen die Semonen muistil naar het kamp van de Romeinen en de wachters hadden de honden niet horen blaffen. De Semonen dachten

“Yes, het is de moment.” Toen de Galliërs uiteindelijk verder waren binnen gedrongen, begonnen de ganzen van het heiligdom op de top zo een kabaal te maken dat de verdedigers wakker schoten en zo de aanval konden afslaan. Sindsdien moesten alle bestuurders van de stad zorgen dat er op de Capitolijnse heuvel altijd ganzen verbleven en die werden er geëerd als trouwe wachters.

Deze gebeurtenis werd voortverteld en voortverteld en op vele plaatsen nagebootst. En zoals altijd met overleveringen belandde het ook in Vlaanderen met vertraging natuurlijk. In Vlaanderen was het de graaf die besliste welke steden ganzen mochten houden.

Brugge had namelijk het recht ganzen te houden vanaf begin 15de eeuw, zij hadden dat recht afgekocht van de Graaf van Vlaanderen want ganzen waren een soort status-symbool, het was alleen iets voor de betere steden.

In een lentemaand van 1482 kwam de landsvrouw Maria van Bourgondië op bezoek in haar geliefde stad Brugge om er haar favoriete hobby te beoefenen, namelijk DE VALKENJACHT. Maria viel tijdens die jacht van haar paard en stierf aan haar verwondingen. Haar echtgenoot Maximiliaan van Oostenrijk haastte zich in allerijl naar Brugge om de begrafenis van Maria van Bourgondië bij te wonen. Maar na die begrafenis brak er voor Maximiliaan een nieuwe en harde tijd aan. Brugge wilde namelijk dezelfde stadsvoorrechten als Antwerpen en toen Maximiliaan dit weigerde, werd hij gevangen genomen en opgesloten in het huis Craenenburg op de hoek van de Grote Markt. Pieter Lanchals zijn schout, baljuw en raadsheer veroordeelde het optreden van de Bruggelingen. Maar die Bruggelingen pikten dat niet en Lanchals en nog andere edellieden werden gevangen genomen en gefolterd en bovendien op de Grote Markt onthoofd zodat Maximiliaan het tafereel van in zijn gevangenis kon zien en volgen. Lanchals'

hoofd werd op een piek gestoken en op de Gents Poort geplaatst. Na dit spektakel gaf Maximiliaan zich over en gaf de stad Brugge haar voorrechten.

Maar hij zocht op wraak. Na een tijd keerde Maximiliaan terug naar Brugge. Hij bracht een heel leger mee en de soldaten mochten plunderen zoveel ze wilden, hetgeen ze ook deden.

Als herinnering aan heel deze kwestie werd de stad Brugge verplicht tijdens zijn verdere bestaan "langhalzen" op de Reien te laten leven. Deze langhalzen zijn de witte zwanen.

Een andere legende is die van een jonge vrouw die niet wilde trouwen met de keuze van haar vader. Ze werd opgesloten in de kerker. De kerker was gelegen aan de waterkant en ze kreeg dagelijks bezoek van twee witte zwanen.

Dat bezoek maakte haar erg gelukkig. Toen de jonge dame vrijkwam, schonk ze de stad een groot fortuin, maar met de eis dat de stad altijd zou blijven zorgen voor de nakomelingen van de zwanen.

Vroeger bezat de stad ongeveer 200 zwanen. Momenteel zijn het er nog 90.

De zwanen mochten niet in de Reien. Alleen in de vesten tegen de stadsmuren. Dat was omdat de Reien veel te druk werden bevaren door de handelsboten.

Deze dagen bevinden de zwanen zich nog alleen op het Minnewater.

Begijnhof

Na dit verhaal begaven we ons naar het Begijnhof waarvan we hierna een korte geschiedenis schetsen zoals we die ter plaatse aanhoorden.

Al voor 1240 kwam een gemeenschap van vrome vrouwen zich vestigen op het domein DE WIJNGAERD in het zuiden van de stad. In 1244 werd dan het eigenlijke begijnhof gesticht door Gravin van Vlaanderen Margarethe II van Constantinopel. In 1245 werd het reeds erkend als zelfstandige parochie.

In 1299 kwam het onder rechtsreeks gezag van Filips de Schone en die gaf het de titel van Prinselijk Begijnhof en die status werd door de daaropvolgende graven van Vlaanderen en hertogen aangehouden. Het noemt trouwens nog zo: Prinselijk Begijnhof Ten Wijngaerde.

De eerste begijnen waren zoals elders meisjes van bescheiden komaf die als broodwinning activiteiten in de lakenindustrie beoefenden. Voor het behandelen van het laken was veel water nodig en daarom vestigden ze zich aan een waterloop.

Tijdens de 14de en 15de eeuw kende de gemeenschap een periode van welstand. Ze werden ondersteund door de graven van Vlaanderen. Hun gemeenschap werd erkend als zelfstandige parochie en werd zelfs bediend door een pastoor. In een infirmerie of ziekenhuis boden de begijnen hulp aan hun medeburgers.

In de 16de eeuw beleefden de begijnhoven net als de kloosters moeilijke tijden. Ze werden gedwongen tot vluchten en hun eigendommen werden in beslag genomen en gebruikt voor andere doeleinden.

In de 17de eeuw kwam er terug een bloeiperiode en het begijnhof van Brugge richtte zich vanaf dan volledig op het contemplatieve leven. Dat had tot gevolg dat ook meisjes uit gegoede families toetraden en die beschikten over eigen bestaansmiddelen. Het begijnhof kreeg dan ook aristocratische allures. De huizen rondom het binnenplein werden volledig hersteld of nieuw gebouwd. De gemeenschap kwam ook in bezit van vele eigendommen.

In de 18de eeuw kwam onder keizer Jozef 2de de afschaffing van kloosters en dit door een decreet dat hij zelf uitvaardigde. Maar de Brugse begijnen werden hierdoor niet getroffen en de lege huizen die ze hadden, stelden ze graag ter beschikking aan verdreven vrouwelijke geestelijken.

Na de installatie van de Franse republiek (de tijd van Napoleon) werd het begijnhof eigendom van de overheid. De begijnen konden kiezen tussen onteigening of verdrijving; of ze konden kiezen tot opname van hun eigendom door de gemeente die de "burgerlijke godshuizen" bestuurde. Hierdoor konden ze hun kloostergemeenschap behouden en in ruil namen zij de bejaardenzorg ter harte.

Begijnhofkerk

Zowel de hele Franse periode in de 19de eeuw als de tijd van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden en de eerste jaren van het Koninkrijk België waren ongunstig. De begijnen mochten het begijnhof blijven bewonen, maar er was geen sprake van om de eigendom opnieuw aan de begijnen over te dragen, ook niet toen de katholieken zowel land als stad bestuurden. Ze bleven met minimale inkomsten en een slinkend aantal kloosterlingen de geest van het Begijnhof hoog houden.

In de 20ste eeuw was de gemeenschap geslonken tot enkele bejaarde begijnen.

Ze hadden als grootjuffrouw een lid uit een adellijke familie van Gent en samen met de pastoor werkten ze beide aan de oprichting van een kloostergemeenschap, aangepast aan de tijd. Op die manier hoopten ze opnieuw jonge meisjes te kunnen aantrekken. Maar zonder succes.

Het werd de congregatie van DOCHTERS VAN DE KERK waarvan de grootjuffrouw zelf de eerste priorin werd. Een aantal huizen werden tijdens die periode verbouwd tot klooster maar de talrijke huizen die leeg kwamen te staan, werden verhuurd aan alleenstaande dames.

Het ganse complex omvat de Begijnhofkerk en een 30-tal witgeschilderde huizen waarvan de meeste dateren uit de late 16de - 17de en 18de eeuw. Het complex behoorde toe aan het OCMW, maar in 1974 werd het ganse complex overgedragen aan de stad Brugge. Het werd door Unesco erkend en op hun werelderfgoed geplaatst. De BEGIJNHOFKERK is toegewijd aan de heilige Elisabeth van Hongarije. Die dame was de beschermvrouwe van bijna alle begijnhoven.

Het oudste, vroeg gotische kerkgebouw op deze plaats gaat terug tot 1245.

Het is namelijk de in onbruik geraakte kapel van de burggraaf op de Burg in de stad, die de gravin Margaretha van Constantinopel, op verzoek van de bisschop, liet overbrengen naar het kort voordien gestichte begijnhof

Ten Wijngaerde. En die overbrenging was letterlijk steen voor steen afbreken en op het begijnhof terug opbouwen.

Tijdens het calvinistische bestuur in Brugge werd de kerk een opslagplaats voor graan en stro; en niet onbegrijpelijk, werd de kerk door brand geteisterd. De kerk werd niet volledig vernield. In 1587 werd ze opnieuw in gebruik genomen. De complete restauratie heeft echter enkele decennia in beslag genomen. Het interieur vertoont een sober barok karakter.

In 1990-91 onderging de kerk nogmaals een grondige restauratie.

Er staat een 18de-eeuws orgel, gebouwd door Andries Jacob Berger.

Spijtig, de kerk was gesloten wegens grote kuis en op dat moment was er een gebed stonde, zo vertelde ons een zuster.

Restaurant Duc de Bourgogne

Dan maar wandelend via de Dijver naar het restaurant Duc de Bourgogne waar we genoten van een heerlijke lunch met aangepaste wijnen.

Gruuthusemuseum

In de namiddag brachten we een bezoek aan Museum GRUUTHUuze.

De Heren van Brugge of Heren van Gruuthuuze vormden één van de voornaamste families, zo niet de voornaamste in het Brugge van de 13de tot de 15de eeuw. Lodewijk Gruuthuuze was één van de beroemdste telgen van de familie die de wapenspreuk "Plus est en vous -Meer is in U" lanceerde. Hij gaf het stadspaleis, wat nu het museum is, samen met zijn echtgenote Margaretha van Borsele, zijn grandeur. Zijn wapenspreuk is terug te vinden in bijna alle lokalen van zijn paleis in de rijk versierde moulures aan de plafonds. Hier weergegeven van wat we allemaal te zien kregen, is niet mogelijk. De familie is bekend omwille van hun commerciële activiteiten en de rijkdom die ze hierdoor verwierven, heeft een rol gespeeld in de verzameling aan kunstvoorwerpen die we te zien kregen. Het paleis ligt vlak naast de O.L.Vrouwekerk en

zo nabij dat de familie zelfs een hofkapel had die hun toeliet van in hun paleis de diensten in de kerk bij te wonen. Ze konden raampjes openen waardoor ze de geur van o.m. wierook konden opsnuiven, teksten en gezangen konden horen en daarbij alles zien vanop een bevoorrechte plaats. Het paleis had ook nog een balkon aan de achterzijde waar je een mooi zicht had op de tuinen en waar het dan ook heerlijk was om te zitten. Lodewijk was bovendien ook militair, diplomaat en politicus in het kielzog van de Bourgondische hertogen. Hij behoorde ook tot de Orde van het Gulden Vlies waarvan hij de zware en kostbare ketting altijd rond zijn hals droeg.

Het is dank zij een goede gids dat we een goed beeld hebben van deze belangrijke heer uit de bloeitijd van Vlaanderen. Na een aangenaam vertoeven op een terrasje keerden wij terug huiswaarts.

(Tekst Tina en Maria)